

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DCCCLXXII. ad annum DCCCCIX.

Parisiis, 1644

Canones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15967

strenuum adiutorem, ad honorem nominis sui condonare dignatus est. Et peractis diuinæ maiestati precibus, incli- nantes se coram pii principis adstantibus missis, gratifican- tes & magno principi laudes persoluentes, deinde recto or- dine confederunt: & præuio sancto Spiritu, quædam capi- tula magis necessaria ex canonicis institutionibus subscri- pserunt, errata corrigere, superflua abscidere, recta via regia coarctare. Post hæc prudentissimus rex regnorum, sacro- sanctis diuinæ religionis interfuit mysteriis, & sancti patres secretis palatinis. Et concordia erat in cunctis ad laudem Iesu Christi Domini nostri, cui sit laus & gloria per infinita sæculorum sæcula.

C A N O N E S.

I.

Psal. 67. Post ingressum sancti & synodalis colloqui, e cælis diuinum implorabant auxiliū, vt Deus omnipotens, qui, Dauid canente, inhabitare facit vnanimis in do- mo, & dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ, in domo sua, in sancta videlicet ecclesia, clerum, & po- pulum vnanimis dignaretur cohibere, virtutem & fortitudinem dare, vt in nullo dissiderent: quatenus rationabilia meditantes, & dictis concordarent, & factis.

II.

Thren. 4. Cum hæc pro vnitatem tam cleri quam populi tra- ctarentur, quidam presbyter venit medius, a quo- dam laico excæcatus, eiusdem criminis, propter quod cæcus fuerat effectus, liberrimus, vt testatur episcopus, in cuius sancta Synodo post excæca- tionem coram positus, securus est factus. Quapro- pter idem episcopus præcepit, vt veniret laicus, & de tam nefando scelere satisfactionem procuraret agere. Qui nequaquam consensit, sed communem episcoporum Synodum appellauit. Perpenden- tes episcopi lamentationem Ieremiæ impleri, au-

ANNO
CHRISTI
895.

rum obscurari, lapides sanctuarii ab hostibus destrui, & iterum in membris suis Christum crucifigi, suspirantes & compassibiliter ingemiscentes, vicariis pro se & sancto clero transmissis, proclamantes, & pium ecclesiarum defensorem appellantes & consilium postulantes quid statuere dignaretur pro talibus & similibus, qui pro diuersis erratibus & certis criminibus sunt incorrigibiles, & iusto anathemate mucrone apostolici sermonis absciduntur, quo ait: *Tradite huiusmodi satanæ in interitum carnis, ut spiritus saluus sit in die Domini.* Et iterum: *Cum huiusmodi nec cibum sumere.* Sed tamen, indurante diabolo, quamuis excommunicentur, ad pœnitendum non emolliuntur, sed sicut scriptum est: *Impius cum in profundum peccatorum venerit, contemnit: profundum peccatorum intuentes, & in desperationem proruentes.* Et erit nouissimus error peior prior. Mittentes etiam ei contra eos scripta instituta canonica, in Canonibus sanctorum apostolorum capitulo vndecimo: *Quod cum excommunicatis non sit orandum.* In Nicæno magno Concilio, capitulo quinto: *Qui suo peccauerunt euidenter episcopo, excommunicati rationabiliter ab omnibus æstimentur.* In Antiocheno sancto Concilio, capitulo secundo: *Vt si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, seu quilibet ex clero, communicare deprehensus fuerit cum excommunicatis, etiam iste communionem priuetur, tamquam qui regulam confundat ecclesiæ.* In epistola Callisti papæ: *Vt nemo cum eis in oratione, aut cibo vel potu, aut osculo communicet, nec eis Aue dicat.*

Concil. Tom. 24.

LIII ij

III.

ANNO
CHRISTI
853.

Nos igitur quibus regni cura, & sollicitudo ecclesiarum Christi commissa est, aliter regnum & imperium iure ecclesiastico regere & gubernare non possumus, nisi hos qui ecclesiam Christi, non habentem, vt Apostolus ait, maculam, neque rugam, conturbant, zelo fidei perfequamur, de quo rex Dauid testatur: *Nonne qui oderunt te Deus oderam illos, & super inimicos tuos tabescebam? Perfe-
Ephes. 5. Et cum
Psal. 138. Eto odio oderam illos, inimici facti sunt mihi.* Et cum
Matth. 18. euangelium legeretur, audiuius: *Si * te non audie-
rit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Et alibi:
Rom. 13. *Qui percutit malos in eo quod mali sunt, minister Domini est.* Idcirco non potentiam ostendentes, sed iustitiam exhibentes, præcipimus, & auctoritate nostra iniungimus omnibus regni nostri comiti-
bus, postquam ab episcopis anathemate excommu-
nicationis percelluntur, & tamen ad pœnitendum non inclinantur, vt ab ipsis comprehendantur, & ante nos perferantur: vt qui diuina iudicia non ve-
rentur, humana sententia feriantur. Vnde per
Prou. 20. quemdam sapientem dictum est: *Rex qui sedet in solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo.* Si enim tam rebelles extiterint, vt comprehendentibus repugnare studuerint, & in tali temeritate interfecti fuerint, iudicio episcoporum interfecto-
ribus nulla imponatur pœnitentia: & præcepto nostro, *† vveregeldi nulla ab eis extorqueatur compositio.* Constringanturque proximi & eorum cognati cum iuramento, ne in illis eos vindicent, sed pacem ad eos & concordiam seruent.

† Vveregeld
defensionis
pecuniam
Germanice
significat,
& ita hic
videtur ac-
cipi.

* For.
ecclesiam

ANNO CHRISTI 895. IV.

Si quis presbyter, (quod absit, quia sacerdos altissimi Dei est,) vulneratus, vel quibuslibet iniuriis & contumeliis dehonestatus, euaserit & superuixerit, tota compositio persoluetur presbytero. Si autem articulo mortis præuentus obierit, precium vveregeldi tripartita partiatur diuisione, id est, altari cui ordinatus fuerat, pars vna: episcopo, in cuius diocesi erat, altera: tertia parentibus, de quibus ortus fuerat. Si vero in atrio ecclesiæ aliquid ex istis presbytero factum fuerit, supradicto modo presbytero & pro presbytero soluetur. Sed quia, vt Hilarus papa omnibus episcopis per diuersas prouincias in epistola sua scribit, iniuria sacerdotum & ecclesiarum, sacrilegium est, sacrilegium in atrio factum, altari & domino eiusdem loci persoluetur. Sacerdotes enim non sunt lacerandi, sed potius coronandi: quia de his Ecclesiasticus liber loquitur, dicens: *In tota anima tua time* Ecd. 7. *Dominum, & sacerdotes illius sanctifica, & ministros eius non derelinquas, & honorifica sacerdotem.* Et Isidorus: His enim, sicut & episcopis, dispensatio mysteriorum Dei commissa est. præsumt enim ecclesiæ Christi, & in consecratione diuini corporis & sanguinis consortes sunt episcopis: similiter & in doctrina populorum, & in officio prædicandi.

V.

Si quis sacerdotem, non coactus, sed propria voluntate seductus, morti tradiderit, secundum sententiam apostolicorum & nostrorum moderni

LIII iij

Rigor pri-
scæ pœni-
tentia.

temporis sacerdotum, quinquennio plenissimæ ca-
stigationi pœnitentiæ substernatur, ita vt car-
nem non manducet, nec vinum bibat, ieiunet au-
tem vsque ad vesperam, exceptis dominicis & die-
bus festis. Arma non portet, & ubicumque eat,
pedibus incedat, ecclesiam non intret, sed ante
fores stet, orans Dominum puro corde, vt abluat-
ur tanto crimine. Expleto vero quinquennio,
introducente episcopo, ingrediatur ecclesiam,
nondum tamen communicans, sed * intra audien-
tes stans. Et aliud quinquennium indulgentius in-
troeat indultum. Quo vero expleto, cum decimi
anni cursus fuerit expletus, gratia communicandi
& licentia concedatur ei. Maneat autem in reli-
quis obseruationibus tres dies per hebdomadam,
vt purificationis mereatur culmen.

ANNO
CHRISTI
895.

VI.

Matth. 26.

Si quis temerarius atrium ecclesiæ euaginato
gladio præsumptuose intrauerit, sacrilegium facit.
Et idcirco sacrilegium in atrio Domini factum,
sacrilegii more altari & Domino persoluatur. Do-
minus dicit in euangelio: *Omnes enim qui acceperint
gladium, gladio peribunt*, id est, qui se ipsos vice
talionis per peccatum in præsentem vlcisci deside-
rant, gladio ipsius peccati in anima moriuntur.
Quanto magis is, qui * secundum atrium, quod * sancta
Dominus sibi præ ceteris segregauit locis, & suæ
sanctæ ecclesiæ ad honorem, polluerit, & temera-
rius irruperit, gladio peccati & iniquitatis suæ
mortuus iacuerit? Quapropter opus est pœniten-
tia, vt resurgat ad vitam qui gustauit mortem.

ANNO
CHRISTI
895.

VII.

Quicumque timorem Domini postponentes, & ecclesiastica iudicia non verentes, res ecclesiæ rapiunt, vel auferunt, vt in epistola Anacleti papæ legitur, sacrilegium faciunt. Papa dixit: Ergo qui Christi pecunias & ecclesiæ rapit, aufert, vel fraudat, homicida est, atque homicida ante conspectum iudicis deputabitur. Qui rapit pecuniam proximi sui, iniquitatem operatur: qui autem pecuniam vel res ecclesiæ abstulerit, sacrilegium facit. Vnde tanta auctoritate apostolicæ sententiæ suffulti, sancimus & vnanimus iudicamus, vt res ecclesiæ tripliciter componantur, insuper vero bannus episcopalis exquiratur. Qui vero exteriores ecclesiæ res rapiunt, vel fraudant, comite agente coerceantur, vt res ablatae legitime restituantur & componantur. Si vero non procurauerint, vel non emendauerint, ab episcopo canonice constringantur, vt res restituantur.

VIII.

Nemo contemnat, neque transgrediatur bannum ab episcopis superpositum. Sciat & abhorreat in epistola beati Clementis dictum contra se scriptum: Si vobis episcopis non obedierint omnes tam maiores quam & inferioris ordinis, atque reliqui populi, tribus & linguæ; non solum infames, sed etiam extorres a regno Dei & consortio fidelium, a liminibus sanctæ Dei ecclesiæ alieni erunt. Et audiant ipsum Dominum in euangelio dicentem: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, Luc. 10. me spernit.* Quapropter nos euangelicam & aposto-

licam considerantes auctoritatem, non quæstum pecuniarum, sed lucrum quærentes animarum, statuimus & confirmamus, vt si quis post hanc huius sancti Concilii diffinitionem, inuentus fuerit corrupisse bannum ab episcopis impositum, quadraginta dierum castigatione corripiatur, tantum in pane, sale, & aqua.

ANNO
CHRISTI
897.

IX.

Cum autem episcopus ecclesiam a Domino Deo sibi commissam regens, episcopatum circumcundo perrexerit, & placitum canonicè constitutum decreuerit, populumque sibi creditum illo inuitauerit: atque comes eadem die sciens placitum ab episcopo condictum, vel nesciens, placitum cum populo suum condixerit, & per bannum illuc venire præceperit: placitum comitis omnes postponant, & comes ipse: denique populus, post episcopum festine pergant, scientes se non illic seditiosa contentione decertare, sed pro fide catholica inuigilare: non cumulum pecuniarum, sed lucrum congregare animarum. Vnde in eadem beati Clementis epistola: Vestrum, inquit, qui legatione Domini fungimini, est docere populos. Eorum vero est, vobis obedire vt Deo. Et in epistola Alexandri papæ, successoris Euaristi: Si quis autem legationem vestram impedit, non vnus, sed multorum profectum auertit: & sicut multis nocet, ita a multis est arguendus: & quia Dei causam impedit, & statum ecclesiæ conturbat, ideo a liminibus eius arceatur. Quapropter nullus comes, nullusque iudex, nullus omnino in clericatu vel sa-
culari

ANNO
CHRISTI
895.

culari habitu constitutus, legationem episcoporum impediatur, vel conturbare præsumat. Vt autem vnanimitas & concordia sit inter episcopos & comites, placuit, vt si quis episcopus domi residens, conuentum populi esse voluerit, & comes nihilo minus in ipsa eademque die placitum esse dixerit, effectum obtineat qui prior indicauerat, salua tamen dignitate & potestate episcopi.

X.

Statutum est in hac sancta & vniuersali Synodo, vt nullus episcopus deponatur, nisi a duodecim episcopis, presbyter a sex, diaconus a tribus. In Concilio Carthaginensi capite duodecimo Felix episcopus dixit: Si quis episcopus in reatum aliquem incurrerit, & non potest plurimos congregare episcopos: ne in crimine remaneat, a duodecim episcopis audiatur: & presbyter a sex, cum proprio suo episcopo: & diaconus a tribus episcopis audiatur. Et in eodem Concilio capite vigesimo: Vt presbyter a sex, diaconus a tribus discutatur episcopis. Reliquorum clericorum causas, etiam solus episcopus loci cognoscat & definiat.

XI.

Si quis clericus, quamuis nimium coactus, homicidium fecerit, siue sit presbyter, siue diaconus, deponatur. Legimus in Canonibus apostolorum, quod episcopus, presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto captus est, deponatur; quanto magis is, qui hoc immane scelus fecerit ab ordine cessare debet? Qui enim Christum sequi desiderat, debet, sicut ille ambulauit, &

Concil. Tom. 24.

M m m m

1. Petr. 2.

ipse ambulare. *Qui cum malediceretur, non remaledicebat: cum percuteretur, non repercutiebat: cum pro nobis pateretur, non comminabatur.* Et ipse in euangelio suo præcepit: *Si quis te percusserit in unam maxillam, præbe illi & alteram.* Non enim debemus occidere, (cum Dominus dicat: *Audistis quia dictum est antiquis, Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio: nec malum pro malo reddere, sed, sicut Apostolus Romanis scribens ait: Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.* Si quis clericorum præsens erit, vbi homicidium fuerit, & neque consensu, neque consultu, neque in aliquo homicidii reatu pollutus esse conuincitur, nihil ei obsit, quin consecratus in gradu permaneat: non consecratus, si alias dignus sit, promotus accedat.

Math. 5.

Ibid.

Rom. 12.

XII.

Sacrosanctum baptismi mysterium, sciant omnes in Christo regenerati, non nisi præfixis & legitimis in anno celebrari temporibus, cum hoc sibi priuilegium, vt in epistola Siricii papæ legitur capite secundo, & apud nos, & apud omnes ecclesias specialiter cum pentecoste sua dominicum pascha defendit. In quo (vt legitur in epistola Leonis papæ capite nono) orta est & virtus muneris, & species actionis. Ad cuius rei confirmationem plurimum valet quod ipse Dominus Iesus Christus, postquam resurrexit a mortuis, discipulis suis formam & potestatem tradidit baptizandi, dicens:

Math. 28.

Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine

ANNO
CHRISTI
891.

ANNO
CHRISTI
895.

Patris & Filii, & Spiritus sancti. De quo utique ante passionem potuisset eos instruere, nisi proprie voluisset demonstrare, regenerationis gratiam ex sua resurrectione cœpisse. Additur sane huic obseruantia, etiam pentecostes, ex aduentu sancti Spiritus, sacra solennitas, quæ de paschalis festi pendet articulo. Nam cum ad alios dies alia festa pertineant, hæc semper ad eum diem recurrit, qui resurrectione Domini est insignis, porrigens quodammodo manum auxiliantis gratiæ, & eos inuitans, quos a die paschæ aut molestia infirmitatis, aut longinquitas itineris, aut nauigationis difficultas interclusit, vt desiderii sui effectum dono sancti Spiritus consequantur. Ipse enim Unigenitus Dei, qui in pascha resurrexit, in fide credentium, & in virtute operum, nullam inter se & Spiritum sanctum voluit esse distantiam, quia nulla est diuersitas in natura. Vnde utrique sit proprium, non dissimile esse festum, vbi vnum est sacramentum. Sicut tunc, ita & nunc, in remissionem peccatorum, baptismi celebratur sacramentum: qui idem Spiritus sanctus, cuius hic celebramus aduentum, est remissio omnium peccatorum. Trina namque in baptismo immersio triduanam imitatur sepulturam: & ab aquis eleuatio, instar est resurgentis de sepulcro. Periculo quocumque modo præoccupatis & desperatis, omni tempore subueniendum, & baptismi sacramentum est tribuendum, quia necessitas vix habet legem. Si enim valida infirmitate occupati & desperati, ad ecclesiam prouehi non possint, loco mundo perspecto, baptisma celebretur, & procura-

tione presbyteri caute obseruetur & collocetur. Vtique ad octauum namque diem ipsa regeneratio sacra ab omni Christiano populo celebrabitur, quia resurrectio Domini octo diebus colitur.

ANNO
CHRISTI
895.

XIII.

De decimis Augustinus doctor mirabilis sub breui ratiuncula satis videtur dilucidasse, cum ait: Decimæ ex debito requiruntur. Quid si diceret Deus? nempe: Meus es o homo, mea est terra quam colis, mea semina quæ spargis, mea animalia quæ fatigas, meus est solis ardor: & cum omnia mea sint, tu qui * minus accommodas, solam decimam * manere merebaris, sed seruo tibi nouem; da mihi decimam. Si non dederis mihi decimam, auferam nouem. Si dederis mihi decimam, multiplicabo nouem. Si ergo quærit aliquis, cur decimæ dentur, sciat quod ideo dandæ sunt, vt hac deuotione Deus placatus, largius præstet quæ necessaria sunt: & vt ministri ecclesiæ exinde releuati, liberiores fiant ad spiritalis seruitii expletionem: & vt munus populi exhinc in quotidiana oblatione Domino immoletur: nec non secundum statuta Canonum, in sustentationem pauperum, & restaurationem ecclesiarum proficiant. Quatuor enim fieri partes iuxta Canones iudicamus de decimis & oblationibus fidelium: vt vna sit episcopi, altera clericorum, tertia pauperum, quarta restorationi ecclesiarum seruetur: sicut in epistola Gelasii papæ capite vigesimo septimo legitur.

Decimæ
cur dentur.

XIV.

Placuit huic sancto Concilio, vt secundum

ANNO
CHRISTI
895.

sanctiones Canonum, decimæ, sicut & aliæ possessiones, antiquis conferentur ecclesiis, sicut in Calchedonensi sancto Concilio statutum est, capite decimoseptimo. Si quis autem in affinitate antiquæ ecclesiæ noualia rura excoluerit, decima exinde debita antiquæ reddatur ecclesiæ. Si vero in qualibet silua, vel deserto loco, vltra milliaria quatuor aut quinque, vel eo amplius, aliquod dirutum collaborauerit, & illic consentiente episcopo ecclesiam construxerit, & consecratam perpetrauerit, prospiciat presbyterum ad seruitium Dei idoneum & studiosum, & tunc demum nouam decimam nouæ reddat ecclesiæ; salua tamen potestate episcopi.

XV.

Restat propter instantem, quæ tunc maxima occurrit, necessitatem, vbi cumque facultas rerum & opportunitas temporum suppetat, sepulturam morientium apud ecclesiam, vbi sedes est episcopi, celebrari. Si autem hoc propter itineris longinquitatem, aut adiacentem alicuius inopportunitatis difficultatem, impossibile videatur, expectet eum terra sepulturæ suæ, quo canonicorum aut monachorum, siue sanctimonialium congregatio sancta communiter degat, vt eorum orationibus iudici suo commendatus occurrat, & remissionem delictorum, quam meritis non obtinet, illorum intercessionibus percipiat. Quod si & hoc ineptum & difficile æstimeretur: vbi decimam persoluebat viuus, sepeliatur mortuus.

Viuorum
pro defun-
ctis inter-
cessionibus
asseruntur.

XVI.

Abhorrendus, & Christianis omnibus deuitan-

Mmmm iij

dus mos iniquus subrepsit sepulturam mortuis de-
 bitam sub precio vendere, & gratiam Dei vena-
 lem facere: cum hoc nusquam sub euangelica gra-
 tia meminerimus nos inuenisse vel legisse. In Eccle-
 siastico namque libro scriptum est: *Mortuo non pro-*
hibeas gratiam, sciens quia omnes moriemur. Et item:
Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertuntur. Quid
 terra terram vendis? memento quoniam terra es, &
 in terram ibis, & quoniam mors tibi futura est, ap-
 propriat & non tardat. Recordare quoniam non
 hominis est terra, sed vt Psalmista commemorat:
Domini est terra, & qui habitant in ea. Si terram ven-
 dis, inuasiōne alienæ rei reus teneberis. Gratis acce-
 pisti a Deo, gratis da pro eo. Quare interdictum
 fit omnibus omnino Christianis, terram mortuis
 vendere, & debitam sepulturam denegare. Nisi for-
 te proximi, & amici defuncti, propter nomen Do-
 mini & redemptionem animæ viri, gratis aliquid
 donare velint.

XVII.

Secundum statuta sanctorum patrum, & expe-
 rimenta miraculorum, prohibemus & præcipimus,
 vt deinceps nullus laicus in ecclesia sepeliatur. Qui-
 dam mirabilis doctor nostræ diffinitioni consen-
 tiens, inquit: Nemo enim in ecclesia sepeliatur,
 nisi forte talis sit persona sacerdotis, aut cuiuslibet
 iusti hominis, qui per vitæ meritum, talem viuen-
 do suo corpori defuncto locum acquisiuit. Corpo-
 ra antiquitus in ecclesia sepulta, nequaquam proii-
 ciantur, sed pauimento desuper factō, nullo tu-
 mulorum vestigio apparente, ecclesiæ reuerentia

ANNO
 CHRISTI
 895.

conferuetur. Vbi vero hoc præ multitudine cada-
 uerum difficile sit facere, locus ille cœmeterium &
 polyandrium habeatur, ablato inde altari, & con-
 stituto vbi religiose sacrificium Deo valeat offerri.
 Beatus Gregorius in miraculis patrum memoria di-
 gnum, & huic rei congruum refert miraculum in
 Genuensi vrbe contigisse. Ibi namque quidam Va-
 lentius nomine, Mediolanensis ecclesiæ defensor,
 defunctus est, cuius corpus in ecclesia beati mar-
 tyris Syri sepultum est. Nocte autem media in ea-
 dem ecclesia factæ sunt voces, ac si quis violenter
 ex ea repelleretur atque traheretur foras. Ad quas
 nimirum voces cucurrere custodes, & videre duos
 quosdam teterrimos spiritus, qui eiusdem Valen-
 tii pedes cum ligatura constrinxerant, & eum ab
 ecclesia clamantem, ac nimium vociferantem fo-
 ras trahebant. Qui videlicet exterriti, ad sua stra-
 ta reuersi sunt. Mane autem facto, aperientes se-
 pulcrum, vbi idem Valentius positus fuerat, eius
 corpus non inuenerunt. Cumque extra ecclesiam
 quærerent vbi proiectum esset, inuenerunt hoc
 in sepulcro alio positum, ligatis adhuc pedibus,
 sicut de ecclesia fuerat abiectum. Ex qua re col-
 ligendum est, quia hi quos peccata grauia depri-
 munt, si in sacro loco sepeliri se faciunt, restat vt
 etiam de sua præsumptione iudicentur, quatenus
 eos sacra loca non liberent, sed etiam culpa teme-
 ritatis accuset. Quid igitur sacra loca sepultis pro-
 sunt, quando hi qui indigni sunt ab eisdem sa-
 cris locis diuinitus proiiciuntur? Sancta Synodus
 dixit: Mira res, & multis expauescenda. Ideoque

Lib. 4. dia-
 logorum
 cap. 53.

Quiddam
 ex Gregorio
 mirum val-
 de.

Impiis sacra
 loca nihil
 conferunt.

per futura temporum curricula ab omnibus obser-
uanda.

ANNO
CHRISTI
891.

XVIII.

De confec.
dist. 1. Vasa
in quibus
sacrosancta.

Vasa in quibus sacrosancta conficiuntur mysteria, calices sunt & patenæ. De quibus Bonifacius martyr & episcopus interrogatus, si liceret in vasculis ligneis sacramenta conficere, respondit: Quondam sacerdotes aurei ligneis calicibus utebantur, nunc econtra lignei sacerdotes aureis utuntur calicibus. Zephyrinus decimus sextus Romanus episcopus, patenis vitreis Missas celebrari constituit. Tum deinde Urbanus decimus octauus papa, omnia ministeria sacra fecit argentea. In hoc enim, sicut & in reliquis cultibus, magis & magis per incrementa temporum decus succreuit ecclesiarum. Nostris enim diebus, qui serui patris familias sumus, ne decus matris ecclesiæ imminuatur, sed magis cumuletur & amplificetur: statuimus, ut deinceps nullus sacerdos sacrum mysterium corporis & sanguinis Iesu Christi Domini nostri in ligneis vasculis vlllo modo conficere præsumat, ne vnde placari debet, inde irascatur Deus.

XIX.

Ioan. 19.

Apoc. 17.

Alexander successor Euaristi dixit: Non debet enim, ut a patribus accepimus, & ipsa ratio docet, in calice Domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed vtrumque permixtum, quia vtrumque ex latere eius profluxit: Ut videlicet per hoc indicet populos, qui secundum Ioannem aquæ sunt, a Christo, cuius sanguis in calice est, diuidi non debere. Cuius rei veritatem in hac sancta Synodo

con-

ANNO
 CHRISTI
 895.

confitemur, credimus & confirmamus, ne vllus sine commixtione vini & aquæ mysteria sacra conficiat, sed vt duæ partes sint vini: quia maior est maiestas sanguinis Christi, quam fragilitas populi: tertia aquæ, per quam intelligitur infirmitas humanæ naturæ.

XX.

Si quis irreuerens, timorem Domini postponens, in seruos eius sæuire præsumperit, quos ipse præ ceteris peculiari singularitate sibi segregauit, & coronæ suæ similitudinem, tradente apostolorum principe, gestare fecit, & seruos suos dici & esse voluit, fortemque illorum se constituit, sicut de eis scriptum est, loquente ipso Domino: *Ego hereditas eorum.* 1. Petr. 2. Num. 18.
Dominus hereditas mea est: Si quis, vt diximus, vllum eorum, quocumque ordine consecratum, cæsis vulneribus, vel quibuscumque iniuriis angustauerit, iubeat eum dominus episcopus per bannum a se impositū ante se venire, & aduocet cognitorem & adiutorem comitem, & constringat proteruum episcopus auctoritate canonica: vt eidem clerico, cui contra diuinas & humanas leges contumelias ingessit, iustam & debitam persoluat compositionem: & comite agente persoluat bannum regibus debitum. Si vero agente proteruia venire contempserit, iustitiæque consentire detrectauerit, agantur super eum omnia, quæ supra scripta sunt in secundo & tertio capitulo, nisi iterum veniat, & iustitiæ concordet.

XXI.

Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum, aliquam habet querimoniæ con-

Concil. Tom. 24.

Nnnn

trouerſiam, epifcopo * regente ſine perſonarum ac-
ceptione finiatur, & laicus * præiuramento, ſi ne-
ceſſe fit, * conſtringatur: præſbyter vero vice * præ-
iuramenti, per ſanctam conſecrationem interro-
getur; quia ſacerdotes ex leui cauſa iurare non de-
bent. Manus enim, per quam corpus & ſanguis
Chriſti conficitur, iuramento polluetur? abſit,
cum Dominus in euangelio diſcipulis ſuis, quo-
rum vicem nos indigni in ſancta gerimus eccleſia,
dicat: *Nolite omnino iurare, ſit autem ſermo veſter, Eſt,
eſt, Non, non: quod autem his abundantius eſt, a malo
eſt.* Non dixit, *Quod amplius eſt, malum eſt, ſed
a malo*, id eſt, a malo homine, de cuius increduli-
tate cogimur iurare. Vt enim in quadam homilia
B. Bedæ præſbyteri legimus, ſi forte nos incautius
iuraſſe contigerit, quod ſcilicet obſeruatum peio-
rem vergat in exitum, libere illud mutandum no-
uerimus ſalubriori conſilio.

Matth. 5.

XXII.

Si quis fidelis libertate notabilis aliquo crimine
aut infamia deputatur, vtatur iure, iuramento ſe ex-
cuſare. Si vero tanto talique crimine publicatur, vt
criminofus a populo ſuſpicetur, & propterea ſuper-
iuret, aut confiteatur & pœniteat, aut epifcopo
vel ſuo miſſo diſcutiente, per ignem candenti ferro
caute examinetur. Deus omnipotēs, cum omnia nu-
da & aperta ſint oculis eius, vt in epiſtola Euarifti pa-
pæ ſcriptum legimus, quo nos a dubiis & incogni-
tis ſententiam proferre compeſceret, mala Sodo-
mæ noluit audita iudicare, priuſquam manifeſte
agnofceret quæ dicebantur; vnde ipſe ait: *Deſcen-*

Gen. 18.

ANNO
CHRISTI
895.
* perci-
pente
per iu-
ramen-
tum,
* ſe ex-
purget
iura-
menti,

ANNO
CHRISTI
895.

dam & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint, an non est ita, vt sciam. Quo exemplo moniti, ne ad proferendam sententiam vnquam præcipites simus, aut temere indiligenterque indiffussa quæque quo modo iudicemus: sed exemplo Domini descendamus, videamus, & iusto examine crimosos diligenter perscrutemur, sicut ipse Sodomam: vt videamus, vtrum clamorem populi compleuerint, necne. Nam mala audita nullum moueant, sed ante audita diligenter inquirat.

X XIII.

Si quis sacro velamine consecratam in coniugium duxerit, & post dicatum Deo propositum incesta fœdera sacrilegaque miscuerit, vt in constitutis Gelasii papæ capite vigesimo legitur: Protinus æquum est a sacra communione detrudi, & nisi per publicam probatamque pœnitentiam omnino non recipi; si tamen pœnituerint, transeuntibus de sæculo viaticum non negetur. In Calchedonensi Concilio, capite decimosexto: Hoc perpetrâtes excommunicentur: confitentibus, auctoritate episcopi, misericordia largiatur. In epistola papæ Siricii capite sexto: Velatæ Deo consecratæ, si abiectò proposito sanctitatis, clanculum sacrilega se contagione miscuerint, vel de illicitis complexibus publice & libere filios procreauerint, has impudicas detestabilesque personas a monasteriorum cœtu & ecclesiarum conuentibus eliminandas esse, iudicatum est, quatenus retrusæ ergastulis, tantum facinus continua lamentatione defleant. Vnde verbo Domini, & canonica auctoritate in hac sancta Synodo præ-

Concil. Tom. 24.

Nnnn ij

cipimus, vt omnino separentur, & iuramento colligentur, vltius sub vno non cohabitare tecto, nec familiari frui colloquio, excepto in ecclesia & in publico, aut pariter vllam habere communionem, vnde suspicio illecebrosi desiderii, aut scandalum libidinosi facti, iuste possit oriri. Si quæ etiam inter se diuidenda sint, diuidant, & vterque sua prouideat.

XXIV.

Quæcumque virgo sub patrocínio ante annos 12. non coacta, sed propria voluntate, sacrum velamen sibi imposuerit, annumque & diem, nullo repetente, velata permanserit, ab eodem sancto habitu vltius non recedat, sed sponsa vero regi Christo, immaculato agno, vltius incorrupta & immaculata deseruiat. Si vero idem patronus post annum & diem, sanctum propositum corrumpere, & velatam studuerit repetere, atque Christo suam sponsam rapere: secundum præstituta Canonum præiudicamus, vt vires non obtineat, sed Christo regi suam sponsam relinquat. Si quis de virginibus velatis curiosius & diligentius inuestigare perstiterit, insistat capite decimosexto Carthaginensis sancti Concilii, & nonagesimotertio Africani. In Carthaginensi, capite decimosexto continetur: Vt ante vigesimumquintum annum virgines non consecrentur: in Africano, nonagesimo tertio: Vt quicumque episcoporum, aliqua vrgente necessitate vel periculo mortis angustante, aut exigentibus parentibus, aut his, ad quorum curam pertinet, velauerit, seu velauit, ante vigesimumquintum annum ætatis

ANNO
CHRISTI
895.

virginem, non ei obsit Concilium, quod de isto annorum numero constitutum est, quin velata & consecrata permaneat.

XXV.

Viduas autem velare pontificum nullus attentet, prout constitutum est in decretis papæ Gelasii, capite decimotertio, quod nec auctoritas diuina, nec Canonum forma præstituit: Quæ si propria voluntate continentiam professa, vt in eiusdem Gelasii capite vigesimoprimum legitur, eius intentio pro se reddat rationem Deo. Quia sicut secundum Apostolum si se continere non poterat, nullatenus nubere vetabatur; sic secum habita deliberatione, promissam fidem pudicitia Deo debet custodire. Quæ auctoritate paternæ suffulti sententiæ, in hoc sacro Conuentu sancimus & libere iudicamus, quod si sponte velamen, quamuis non consecratum, sibi imposuerit, & in ecclesia inter velatas oblationem Deo obtulerit, velit nolit, sanctimoniam habitum vltius habere debet: licet sacramento confirmare velit, eo tenore & ratione velamen sibi imponere, vt iterum possit deponere.

XXVI.

Si quis monachus pro lucro animæ vel animarum a suo monasterio exire, & in aliud proposuerit intrare, consentientibus episcopo, abbate & fratribus, consentimus & concordamus, quia id fecisse multos sanctos legimus. Si vero fuga regularis disciplinæ elapsus, propositum sanctitatis calcauerit, omnimodis coercendus, & ab hominibus detestandus, atque omni onere est grauandus: vt sal-

Monachus
apostata
quomodo
tractandus,

Nota apo-
stata.

tem rubore verecundiæ confusus, & onere paupertatis afflictus, redeat, quem relicta singularitatis professione inimicus tenebat. Si autem tam irreuerens & pertinax est, vt ad monasterium redire, & propositum monachi reluctauerit obseruare, impleantur super eum constituta, quæ de eo scripta sunt in sancto Canone in Concilio Calchedonensi capite quarto, papæ Siricii sexto, Leonis vigesimosexto: quatenus retrusus ergastulo, decoqui possit pœnitundinis igne purgatorio.

XXVII.

In Synodo Calchedonensi capite septimo statutum est, vt clerici qui semel in clero deputati sunt, neque ad militiam, neque ad aliquam veniant dignitatem mundanam: & hoc tentantes, & pœnitentiam non agentes, quo minus redeant ad hoc, quod propter Deum primitus elegere, anathematizari. Nos autem eandem sequentes canonicam auctoritatem, statuimus, vt clericus ecclesiastice nutritus, in ecclesia coram populo vel legens vel cantans, si postmodum relicto clericatus habitu, a castris dominicis, quibus adscriptus est, profugus & apostata elabatur, & ad sæculum egreditur: ab episcopo canonicè coerceatur, vt ad * finem matris ecclesiæ reuertatur. Quod si in hac <sup>* al. si-
gnum.</sup> indiscipline perdurat, vt comam nutriat, constringatur, vt iterum detondeatur, & postea nec uxorem accipiat, nec sacrum ordinem attingat. Si vero huic huius sancti Concilii reluctauerit definitioni, secundum præstitutam Calchedonensis capituli constitutionem anathematizetur. Sanctus

ANNO
CHRISTI
895.

Isidorus tales hippocentauris dicit esse fimiles, qui nec equi, nec homines, atque quasi bruta animalia, libertate ac desiderio suo feruntur.

XXVIII.

In Nicæno sancto & vniuersali Concilio continetur: Propter multam perturbationem & seditio- nes quæ fiunt, placuit consuetudinem omnimodis amputari, ita vt de ciuitate ad ciuitatem, non episcopus, non presbyter, non diaconus, transferatur, &c. In Calchedonensi, capite vigesimo: Clericos in ecclesia ministrantes, in alterius ciuitatis ecclesia statutos fieri non oportet. Si quis episcopus post hanc definitionem susceperit clericum ad alium pertinentem, suscipiens & susceptus communionem priuentur, donec is qui migrauerat, ad propriam fuerit regressus ecclesiam. Item in Synodo Sardicensi, capite decimo octauo: Vt nulli liceat episcopo alterius episcopi ministrum ecclesiasticum sollicitare, & in suis parochiis ordinare. In Africano, capite vigesimoprimo: Vt clericum alienum nullus sibi priuet episcopus, præter eius arbitrium cuius fuerit clericus, &c. Item in decretis papæ Leonis: Alienum clericum, inuito episcopo ipsius, nemo suscipiat, nemo sollicitet, nisi forte ex placito caritatis id interdantem accipientem- que conuenerit. Quibus constitutis sanctorum Canonum operam dantes, & vestigijs patrum inhaerentes, hoc secundum præfixos sanctos Canones statuimus, & iustum esse decernimus.

XXIX.

Secundum decreta sanctorum patrum præiudi-

camus, & nos id acturos profitemur, vt nullum seruum episcopus ordinare præsumat, antequam perfecta ditetur ingenuitate, quia non debet vilis persona fungi sacerdotii dignitate. Leo papa in epistola sua, capite primo: Debet enim esse ab aliis securus, qui diuinæ militiæ fuerit aggregandus, vt a castris dominicis quibus nomen eius adscribitur, nullis necessitatis vinculis abstrahatur. Gregorius in decretis suis, capite septimo: Multos ex ecclesiastica familia nouimus ad omnipotentis Dei seruitium festinare, vt ab humana seruitute liberi in diuino seruitio valeant conuersari. Si vero festinantes ad omnipotentis Dei seruitium incaute retinemus, illi inuenimur quædam negare qui dedit omnia. Vnde necesse est, vt ab humano seruitio liber recedat, qui diuini obsequii districtam subire appetit seruitutem. Sancta Synodus dixit: Præfinita patrum statuta inuiolabilem habeant firmitatem.

XXX.

^dIn memoriam beati Petri apostoli honoremus sanctam Romanam & apostolicam sedem, vt quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esse debeat magistra ecclesiasticæ rationis. Quare seruanda est cum mansuetudine humilitas, vt licet vix ferendum ab illa sancta sede imponatur iugum, conferamus, & pia deuotione toleremus. Si vero, quod non decet, quilibet, siue sit presbyter, siue diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando, redarguatur falsam ab apostolico detulisse epistolam, vel aliud quid, quod
inde

ANNO
CHRISTI
895.

inde non conuenerit, salua fide & integra circa apostolicum humilitate, penes episcopum sit potestas, vtrum eum in carcerem, aut in aliam detru- dat custodiam, vsquequo per epistolam, aut per idoneos suæ partis legatos, apostolicam interpel- let sublimitatem, vt potissimum sua sancta legatio- ne dignetur decernere, quid de talibus iusto ordi- ne lex Romana statuatur diffinire, vt & is corriga- tur, & ceteris modus imponatur.

XXXI.

Tranquillitatem sanctæ Dei ecclesiæ inquieta- ri, & pacem fraternam infestari testantur fures & latrones, qui ambulant inter nos ouina pelle ob- umbrati, sed lupina mente recedunt alienati, res ecclesiarum sæua mente adducti rapiantes, & gre- gem dominicum spoliando lacerantes. De quibus Saluator in euangelio commemorat: *Qui non in- Iohn. 10.*
trat per ostium in ouile ouium, ille fur est & latro.
Atque subiungit: *Fur non venit, nisi vt furetur, & mactet, & perdat.* Vbi quamuis hæreticos qui fidem furantur ecclesiæ designet; tamen insecutio- ne furum & latronum turbatam monstrat pacem ecclesiarum. De talibus Apostolus ad Philippen- ses: *Videte canes, videte malos operarios.* Canes voca- Philipp. 3.
uit, quod non habent verecundiam: malos opera- rios, quia nulla faciunt quæ pietati conueniunt. Et Dominus per prophetam Isaiam: *Ego Dominus di- Isa. 61.*
ligens iudicium, & odio habens rapinam. Vnde nos quæ Dominus diligit diligentes, & quæ odit odio habentes, statuimus & iudicamus, vt si quis post hæc euangelica & apostolica atque prophetica
Concil. Tom. 24. Oooo

verba, & diffinitionem pacatissimæ Synodi, inuentus fuerit furtum aut rapinam exercere, & in ipso diabolico actu mortem mereatur incurrere; nullus pro eo præsumat orare, aut eleemosynam dare. Et eleemosyna pro eo data, in memoriam clericorum nec pauperum veniat, sed execrabilis fordescat. Beatus Augustinus de talibus horribilem profert sententiam, dicens: Nemo te post mortem tuam fideliter redimit, quia tu te redimere noluisti. Si autem ille fur vel latro vulneratus elabitur, & expectatione mortis desperatus putatur, atque reconciliari se mysteriis sacrosanctis, habitu corporis & voluntate piæ mentis deprecatur, Deoque & sacerdoti, comite vita, emendationem morum & actuum confitetur, communionis gratiam non negamus tribuendam. In Nicæno magno Concilio statutum legimus: Si quis egreditur e corpore, ultimo & necessario viatico minime priuetur, &c. Item de vltima pœnitentia, in epistola Innocentii papæ, capite vigesimoprimo: Tribuitur ergo cum pœnitentia extrema communio, vt homines huiusmodi vel in supremis suis, permittente Salvatore nostro, a perpetuo liberentur exitio. Item de eodem, in Carthaginensi septimo, & Cælestini decimoquinto vbi ait: Quid, rogo, aliud est, vltimam pœnitentiam negare periclitanti, quam mortem addere morienti?

XXXII.

Coheredes
qui ius ha-
beant pa-
tronatus.

Quæcumque ecclesia a compluribus coheredibus sit obfessa, concordî vnanimitate vndique procuretur, ne propter aliquas disceptationes serui-

ANNO
CHRISTI
895.

tium Dei minuatur, & cura populi irreligiose agatur. Si vero contingat pro ea comparticipes diffidere, & sub vno presbytero nolle eam procurare, & propterea iurgia & contentiones tam inter ipsos, quam inter clericos incipiant frequentare, quia iuxta Apostolum seruos Dei non oportet litigare, episcopus tollat inde reliquias, & sub magna cura honorifice collocet eas, atque eiusdem ecclesiæ claudat ostia, & sub sigillo consignet ea, vt sacrum ministerium nullus celebret in ea, antequam concordia vnanimitate vnum omnes eligant presbyterum, qui idoneus sit sacrosanctum locum procurare, & populo Dei vtiliter præesse. Hanc autem habeant auctoritatem episcopi, vt in nullis ecclesiis nec constituentur presbyteri, nec expellantur illis inconsultis & non consentientibus. In epistola beati papæ Clementis legitur: Attendendum summo opere est omnibus presbyteris & reliquis clericis, vt nihil absque episcopi proprii licentia agant, non vtique Missas sine eius iussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat. Similiter & reliqui populi, maiores scilicet & minores, per eius licentiam, quidquid agendum est, agant. Animæ vero eorum ei creditæ sunt: ideo omnia eius consilio agere debent, & eo inconsulto nihil.

XXXIII.

In Nicæno sancto & vniuersali Concilio statutum est, capite primo: Vt si quis a medicis per languorem defectus est, aut a barbaris abscisus, hic in clero permaneat. In epistola Innocentii papæ, capite vigesimo octauo: Qui igitur volens cuiuslibet

Concil. Tom. 24.

Oooo ij

partem digiti sibi abscidit, hunc ad clerum Canones non admittunt. Cui vero casu aliquo contingit, hunc Canones præcipiunt & clericum fieri, & si in clero fuerit repertus, non abiici. Item in decretis Gelasii papæ, capite decimo sexto: Vt nemo literas nesciens, vel aliqua parte corporis imminutus, promoueatur ad clerum. Hanc auctoritatem sanctorum patrum confitemur, & confirmamus, sequimurque: ita vt si quis a medicis per languorem defectus est, vel per aliquam infirmitatem claudus effectus est, & inueniatur alias dignus, permaneat clericus, & sacro ordini aptus.

XXXIV.

Vndique bella consurgunt, hostes sæuiunt, inimica gens Paganorum insequitur populum Christianorum. Impletum est enim quod euangelica *Math. 24.* testatur historia: *Surget gens contra gentem, & regnum aduersus regnum, &c.* Et alibi scriptum *Sap. 5.* est: *Pugnabit orbis terrarum pro eo contra insensatos.* Quapropter zelo diuinæ æmulationis accensi Christianorum exercitus procedunt ad bellum, confidentes in eum qui dixit: *Vos ad certamen acceditis, ego prælior pro vobis.* Fit conuentus Christianorum & Paganorum: fortiter dimicant isti pro fide, illi contra fidem. Vnde fortissimo confortante Domino, sicut * Matathias pater Machabæorum *1. Mach. 3.* ait: *Non in multitudine exercitus fit victoria belli, sed de cælo venit fortitudo:* sæpe fuit victoria Christianorum, victa est pars Paganorum. Quare vna cum interfectis Paganis perempti fuerunt Christiani, captiui a barbaris, quia in impetu belli

ANNO
CHRISTI
895.

nequeunt distingui. Idcirco iustum decernentes, statuimus cum interfecto-ribus misericordius agendum, ita vt quadraginta diebus pœnitentiæ indulgentius transactis, penes episcopum sit auctoritas & potestas, vt perpendat culpam, agat indulgentiam.

XXXV.

Secundum sanctorum statuta patrum, in hoc sancto præiudicamus Concilio, vt nullus comes, nullusque omnino sæcularis diebus dominicis, vel sanctorum in festis, seu quadragesimæ, aut ieiuniorum, placitum habere, sed nec populum illo præsumat coercere: Quia inde irascitur Deus, quod cum tantum suo sancto seruitio debet populus desudare, inueniatur lites & contentiones frequentare. Diebus vero dominicis & sanctorum festis, vigiliis & orationibus insistendum, & ad Missas cuiuslibet Christiano cum oblationibus est currendum, & tantummodo Deo vacandum. Diebus quadragesimæ & ieiuniorum summa deuotione ieiunandum, & omni intentione est orandum, atque vnicuique pro facultatibus suis eleemosynæ tribuendæ, & nullæ lites vel contentiones habendæ. Arguit enim eos, qui contentiones & lites tempore ieiuniorum, & qui a debitoribus debita exigunt, Dominus per prophetam, dicens: *Ecce in diebus ieiuniorum vestrorum inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis: ecce ad lites & contentiones ieiunatis & percutitis pugno impie.* Ideo nobis, qui gregis Dei curam accepimus pastora-lem, sum-
mopere curandum & prohibendum est, ne nostra

desidia agente, præfatis diebus vllus placitum habere, & populum nobis commissum, a seruitio Dei nostri audeat impedire. Præterea sancimus & præcipimus, vt nullus comes aliquem pœnitentem ad placitum ire compellat, nec ipse veniat: ne forte, dum ieiunare & orare, atque pro salute suæ animæ debet inuigilare, vaniloquiis & contentionibus cogatur laborare.

ANNO
CHRISTI
895.

XXXVI.

Dist. 50. Si
duo fratres.

Si contingat duos fratres simul arborem succidere, siue in silua, siue quocumque loco, & cadente arbore, alter alteri, Fuge vel caue dixerit, & ipse stans, siue fugiens, subtus ipsam arborem deuenit, & mortuus fuerit, superstes frater, innocens de morte defuncti diiudicetur. Quia non voluntate, non incuria illius, non denique consensu, nec vllò suo mortem incurrit reatu: sed dum ambo insisterent operi necessario, incautus & insperatus casu arboris depressus est, nemine penitus adiuuare valente. Hanc eandem statuimus diffinitionem de ceteris similibus, siue cognatis, siue nulla proximitate coniunctis. Istam diffinitionem tenuere patres nostri apostolici viri: ideo eorum exempla sequentes, per futura tempora inuiolabilem eam custodimus, & posteris nostris sequendam transmittimus: quia graue peccatum est, & nostro ministerio contrarium, innocentem opprimere, & securum crimine, scienter criminofum habere. Quidam de sapientibus ait: Premitt infontes debita sceleri noxia pœna iustusque tulit crimen iniqui.

XXXVII.

Si quæ mulier, vt sæpe contingit, infantem proprium prope ignem collocauerit, & alius, qui caldarium super ipsum ignem pependerit, & aquam infuderit, atque aqua ipsa per ignem feruens egreditur, & infanti superfunditur, & propterea mortuus agitur: mater infantis, propter negligentiam, iudicio sacerdotum pœniteat, & homo qui caldarium pependit, securus permaneat. Simili modo de ceteris similibus, quæ sæpe diuerse solent euenire, & iudicamus, & esse volumus.

XXXVIII.

In decretis papæ Leonis, capite decimo octauo, scriptum est: Non omnis mulier viro iuncta, vxor est viri, quia nec omnis filius heres est patris. Nuptiarum autem fœdera inter ingenuos sunt legitima & inter æquales. Itaque aliud concubina, aliud vxor, sicut aliud ancilla, aliud libera. Igitur si quis filiam suam viro habenti concubinam, in matrimonium dederit, non ita accipiendum est, quasi eam coniugato dederit, nisi forte illa mulier, & ingenua sit facta, & dotata legitime, & in publicis nuptiis honestata videatur. Vnde paternam sequentes auctoritatem, sub præfenti huius sancti catalogo Concilii statuimus & libere iudicamus, vt quisquis liber libertam, hoc est, ex ancilla per manumissionem & regalem largitionem liberam factam, legitime in matrimonium duxerit, vltius habere debeat, tamquam vnam ex nobili genere progenitam, excepta fornicationis causa: & quamdiu illa viuat, nullam aliam accipiat. Est igitur, vt

ex decretis papæ Leonis prædiximus, ingenua facta, & dotata legitime, & in publicis honestata nuptiis, & propterea iam non est concubina, sed vxor legibus acquisita. Hæc eadem lex pro qualitate sexus sit feminis & viris * libertas.

ANNO
CHRISTI
895.

* fort.
libera.

XXXIX.

Quicumque alienigenam, hoc est, alienæ gentis feminam, verbi gratia, Francus mulierem Baioaricam, vtrorumque consultu propinquorum legitime vel sua, vel mulieris lege acquisitam, in coniugium duxerit; velit nolit, tenenda erit, nec vltra ab eo separanda, excepta fornicationis causa.

Ephes. 4.

Quamuis enim, vt Apostolus ait, vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vtrique communis sit nationi, legem tamen habent diuersam, & quantum ad sæculum, interdum longe disiunctam. Quare si vnus e duobus, vnam carnem in duas diuidere, & copulam nuptialem machinetur disiungere dicendo, non secundum suæ gentis legem iura matrimonii contraxisse, & idcirco separari posse: canonica institutione diffinimus, & nostro omniumque orthodoxorum iudicio statuimus, vt quod legis imperfectum sit, perficiatur, & ius matrimonii nequaquam resoluator. Synodus Romana ait, quod non dimittenda sit vxor post baptismum, quæ habita est & ante baptismum. In baptismo soluuntur crimina, non tamen legitima coniugia. Cum enim in baptismo transmigrat de vita in vitam, & non mutat vxorem legitimam, quomodo mutat eam, qui non mutat vitam, sed transit de gente ad gentem? Igitur quia iam suffugium non habent se-
paran-

ANNO
CHRISTI
895.

parandi, impleant dictum Apostoli, vt vnanimis Philipp. 2.
vnum sentientes permaneant in Christo Iesu Do-
mino nostro. Nos autem cognita referimus, quia
quemdam Francum & mulierem Saxoniam talia
egisse cognouimus. Si quis post hæc, huius sancti
Concilii institutionem paruipendens, aliam duxe-
rit, cuiuscumque gentis sit, canonice arceatur, vt
priori cum pœnitentia copuletur.

XL.

Audiuimus rem execrabilem, & catholicis om-
nibus detestandam, quemdam nefario fornica-
tionis opere alicuius vxorem, viuente eo, commu-
culasse: & in augmentum iniquitatis, iuramento
confirmasse, si eius legitimum superuixissent ambo
maritum, vt ille fornicator illam adulteram adul-
terio pollutam sibi associaret toro & legitimo ma-
trimonio, si hoc iure dici matrimonium potest,
per quod oriuntur quæ Apostolus enumerat ma- Rom. 1.
la, quæ sunt fornicatio, immunditia, luxuria, &c.
ad vltimum vero, veneficia & homicidia, quia pro
tam illicito amore, alii veneno, alii gladio, vel aliis
diuersis sunt perempti maleficiis. Idcirco acutissimo
ferro, & totius generis artificio ressecanda, per quæ
cælestia regna sunt occludenda. Quoniam vt idem
Apostolus ait, *qui talia agunt, regnum Dei non conse-* 1. Cor. 6.
quentur. Tale igitur connubium anathematizamus,
& Christianis omnibus obseramus. Non licet ergo
nec Christianæ religioni oportet, vt vllus ea vtatur
in matrimonio, cum qua prius pollutus est adulte-
rio.

XLI.

Si quis legitimam duxerit vxorem, & impediens

Concil. Tom. 24.

PPPP

te quacumque domestica infirmitate, vxorium opus non valens implere cum illa: frater vero eius, suadente diabolo, adamatus ab ipsa, clanculum eam humiliauerit, & violatam reddiderit, omnimodo separentur, & a neutro vltius eadem mulier contingatur. Igitur coniugium, quod erat legitimū, fraterna commaculatione est pollutum: & quod erat licitum, illicitum est factum: & vt Hieronymus ait: Mulier duorum fratrum non ascendat torum: si autem ascendit, adulteriū perpetrabit. Quia vero humana fragilitas procliuis est ad labendum, aliquo modo muniatur ad standum. Idcirco episcopus considerata mentis eorum imbecillitate, post pœnitentiam sua institutione peractam, si se continere non possint, legitimo consoletur * matrimo-^{co} nio: ne, dum sperantur ad alta subleuari, corruant in cœnum.

XLII.

Si quis de vno in alium omnino transmigrat episcopatum, & si, quod absit, contingat eum filiam sororis suæ, amitæ aut materteræ, auunculi vel patruī polluere, aut aliquod crimen committere, episcopus, in cuius tunc diœcesi commoratur, & tali scelere criminatur, habeat ius & potestatem, secundum canonicam auctoritatem, & nostram synodalem institutionem, flagitiosum coercere, & ad pœnitendum emollire. Per quos enim melius rei veritas ventilatur & emendatur, quam per hos, inter quos habitat, & criminofus apparet?

XLIII.

Si quis cum qualibet fornicatus fuerit, & eo nesciente, filius eius vel frater eiusdem rei inscius,

ANNO
CHRISTI
895.

cum eadem se polluerit, & postquam se pollutum esse cognouerit, confessus fuerit, & hoc se nescire cum iuramento confirmauerit: quia hoc pœnituit & confessus fuit, post peractam congruam pœnitentiam, legitimo vtatur matrimonio, ne iterum mordente crudelissima libidinis bestia faucietur, & in voraginem fornicationis incidere videatur. Nam vt Hieronymus ait, ferreas mentes domat libido. Mulier vero quæ tantum nefas commiserat, vltèrius pœniteat, atque continēs & innupta permaneat.

XLIV.

Si quis cum aliqua crimen fornicationis fecerit, & frater eius, eiusdem sceleris ignarus, duxerit illam vxorem, frater qui prior per fornicationem polluerat illam, quia non indicauit fratri vxorem ducenti, prædura arceatur pœnitentia & condigna castigatione. Qua peracta, si continens esse non possit, indulgentia subleuetur, ne libidini prosternatur, quatenus legitimo consoletur matrimonio. De muliere vero sancimus, sicut de ea in Neocæsareensi sancto Concilio diffinitum legimus capite secundo: Mulier, si duobus fratribus nupserit, abiiciatur vsque ad mortem. Verumtamen in exitu propter misericordiam fructum pœnitentiæ consequatur, si promiserit, quod facta incolumis, huius coniunctionis vincla dissoluat. Quod si defecerit mulier aut vir in talibus nuptiis, difficilis erit pœnitentia in vita permanenti. Episcopus vero potestatem habeat secundum conuersationem ipsius, aut adiicere negligenti, aut minuere pœnitenti. Tamen vltèrius continens & a viro disiuncta permaneat.

Concil. Tom. 24.

Pppp ij

XLV.

Simili modo secundum sanctos Canones diffinimus & iudicamus de eo, qui cum duabus fororibus fuerit pollutus, ut usque in exitum vitæ poenitens & continens permaneat. Soror autem, quæ posterior libidinis perforata aculeis, scienter se cum eodem commaculauerit, usque in finem vitæ poenitens & continens perduret. Si autem improiuse contingit, condigna stringatur castigatione: & si velit, legitima vtatur viri coniunctione.

XLVI.

Si cuius vxor constuprata fuerit, & propterea maritus capitali sententia delere illam machinauerit: ipsa vero, urgente mortis periculo, ad episcopum confugerit, & auxilium quæsierit, operosiori, si potest, episcopus labore defudet, ne occidatur. Si vero non potest, nullo modo liceat ei, requirenti eam reddere viro ad occidendum, quæ se ei obtulit ad defendendum: sed solerti cura transmittet eam ad locum, quem ipsa delegerit, ut secura viuere possit. Si vero interdum maritus eam inuenerit & repetierit, secundum sæculum potestatem * habuerit, quid agere ei velit. Sed audiat S. Augustinum dicentem: Cum enim vir a virtute nomen accipiat, & mulier a mollitia, id est, fragilitate: quare contra crudelissimam libidinis bestiam vult vnusquisque vxorem suam esse victricem, cum ipse ad primum libidinis ictum victus cadat? Nam quidquid contra fidem catholicam mulieribus non licet, nec viris licet. Si autem eadem mulier timore perterrita, a loco vbi eam episcopus destinauit, au-

ANNO
CHRISTI
895.

*haberi.

ANNO
 CHRISTI
 895.

fugerit, & vir eius ab episcopo semel aut bis vel sæpius repetierit, si vitam ei obtinere possit, perquirat, & reddat: sin autem, omnino non reddat. Maritus vero, quamdiu ipsa viuat, nullo modo alteram ducat.

XLVII.

Qui spiritalem habet compatrem, cuius filium de lauacro sacri fontis accepit, & eius vxor comater non est, liceat ei, defuncto compatre suo, eius viduam ducere in vxorem, si nullam habent consanguinitatis propinquitatem. Quid enim? numquid non possunt coniungi, quos nulla proximitas carnalis, vel * in id generatio secernit spiritalis?

* nulla

XLVIII.

Illud etiam nec canonica institutione diffinimus, nec introductione aliqua refutamus: sed propter eos qui diuersè de eo sentiunt, hoc loco aliquid commemoramus. Si quis suæ spiritalis comatris filiam fortuito, & ita contingente rerum casu, in coniugium duxerit, consilio maturiori seruato, habeat, atque honeste legitimo coniugio operam det.

XLIX.

De his qui in adulterio iuncti, per incentiua libidinis male filium vel filiam genuerunt, canonicè præiudicamus: vt quando ab episcopo iusta diuisione separantur, eo tenore seiungantur, ne vltra spe reuersionis deludantur. Quare, si quid inter se proprietatis aut pecuniæ communi donatione tradiderunt, * vt quæ communi seruent infanti. De

* vtique

reliqua vero proprietate & pecunia, nullam ulterius habeant communionem, sed uterque sua provideat, & ut velit faciat. Et ut hoc verius credatur, atque firmiter obseruetur, verbo Domini præcipimus, & canonica atque synodali impositione iniungimus, quatenus iuramento colligentur, deinceps & ultra sub vno non cohabitare tecto: nec familiari frui colloquio, excepto in ecclesia & in publico: nec ullam habere communionem in proprietate, aut mancipiis, vel pecunia, siue vllis rebus, vnde suspicio luxuriosi facti, aut scandalum libidinosi desiderii iuste possit oriri.

L.

Math. 18. Si quis vero, siue sit vir, siue mulier, aliquem a recta credulitate & catholica fide illusionem diabolica auerterit, *expedit ei*, ut euangelicus intonat sermo, *ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris*. Quia qui scandalizauerit alios, ut Deum offendant, ac de vera fide & salute recedant, multo melius esset ei, ut propriis vitæ suæ vitiis & immunditia pollutus puniretur, quam pro suis & aliorum peccatis in infernum demergeretur. Et si quempiam veneno vel herbis, aut diuersi generis maleficiis perdiderit, velut pessimus homicida, duplici mulctetur poenitentia.

L I.

Illud vero communi decreto secundum Canonum instituta diffinimus & præiudicamus, ut si quis cum vxore alterius, viuentis eo, fornicatus fuerit, moriente marito, synodali iudicio adi-

ANNO
 CHRISTI
 895.

tus ei claudatur illicitus, ne vltius ei coniungatur matrimonio, quam prius polluit adulterio. Nolumus enim, nec Christianæ religioni oportet, vt vllus ducat in coniugium quam prius polluit per adulterium.

LII.

Placuit nobis de homicidiis non sponte commissis, hic inferere, quod in Ancyrano sancto Concilio, capite vigesimosecundo legitur, vbi dicitur: De homicidiis non sponte commissis, prior quidem diffinitio post septennem pœnitentiam perfectionem consequi præcepit: Secunda vero, quinquennii tempus explere. Modus autem huius pœnitentiæ in episcoporum sit arbitrio, vt secundum conuersationem pœnitentium, possint & extendere tardantibus, & minuere studiose festinantibus.

LIII.

Si quis filium suum (quod absit) non sponte, sed casu contingente occiderit, * secundum homicidia sponte commissa pœniteat, vt sequenti subinfertur capitulo.

* iuxta
 homici-
 dia non
 sponte

LIV.

De his qui voluntarie homicidium fecerint, Ancyrano sancto Concilio, capite vigesimoprimo legitur: Vt pœnitentiæ quidem iugiter se submittant: perfectionem vero, id est, communionis Christi gratiam circa vitæ exitum consequantur. Instituta canonica & sanctorum patrum decreta, nostro & omnium orthodoxorum iudicio, inuiolabilem habeant firmitatem. Nobis autem,

qui pastores Christi ouium sumus, pro moderni temporis qualitate & hominum fragilitate, bonum & vtile videtur, vt his qui voluntarie homicidium fecerint, auctoritate synodali & iudicio generali & modum castigationis imponamus, & certum ac definitum pœnitentiæ tempus præmonstremus: ne prolixum tempus pœnitentiæ, generet fastidium negligentibus: sed cursim exercitatis, accrescat opus salutis.

ANNO
CHRISTI
897.

L V.

Pœna vo-
luntarii
homicidii.

Si quis sponte homicidium fecerit, quadraginta diebus ab ingressu ecclesiæ arceatur, & nihil manducet illis quadraginta diebus præter solum panem & salem, neque bibat nisi puram aquam: nudis pedibus incedat: lineis non induatur vestibus, nisi tantum femoralibus: sæcularia arma non portet: nullo vehiculo vtatur: ad nullam feminam, nec ad propriam vxorem, his diebus misceatur. Nullam communionem illis quadraginta diebus cum aliis Christianis, nec cum alio habeat pœnitente, in cibo vel potu aut vllis rebus. Si vero sint aliqui vitæ suæ insidiatores, vt præ illis non possit digne pœnitere, interim differatur ei eadem pœnitentia, donec ab episcopo proprio pax ei ab illis sit facta. Si enim aliqua corporali infirmitate detentus sit, vt non possit rite ieiunare, adhibeatur ei misericordia, quousque conualescat, & tunc demum pœniteat. Si vero longo tempore eadem sit occupatus infirmitate, ad episcopum pertinebit, vt prudenter pertractet, quomodo infirmum peccatorem curare disponat: quia, vt Gregorius pastoralis

com-

ANNO
 CHRISTI
 895.

commemorat libro: Occultiora sunt vulnera mentium quam corporum, & ars est artium regimen animarum.

LVI.

Post illos quadraginta dies, vnum annum integrum ab introitu ecclesiæ suspendatur, & abstineat se a carne & caseo, a vino & medone ac mellita ceruisia, nisi dominicis diebus & festis, qui per illum episcopatum publice celebrantur apud cunctum populum: & nisi vel in oste, aut in aliquo magno sit itinere, vel longe aut diu ad dominicam curtem, vel si infirmitate detentus sit, tunc licitum sit ei tertiam feriam & quintam atque sabbatum redimere vno denario, vel precio denarii, siue tres pauperes pro nomine Domini pascendo: ita dumtaxat, vt vel carne, vel vino, vel medone, id est, de tribus vna re vtatur, non omnibus vescatur. Postquam autem de itinere domum reuertatur, aut de infirmitate liberetur, prædictas ferias non redimat, sed statuto modo pœniteat. Completo vero vnus eiusdemque anni curriculo, ita castigatus rite & ordinabiliter more pœnitentium introducatur in ecclesiam.

LVII.

Secundum vero & tertium annum simili modo pœniteat, excepto quod prædictas tres ferias redimere ius habeat, vbicumque est, siue in domo, siue in itinere. Cetera per omnia obseruet vt in primo anno faciebat.

LVIII.

Quartum enim annum & quintum, sextum &

Concil. Tom. 24.

Q999

septimum isto modo obseruet. Ieiunet autem his ANNO
CHRISTI
897.
singulis tres quadragesimas : Vnam ante pascha Domini a caseo & pinguibus piscibus, a vino & medone & mellita ceruisia. Alteram ante natiuitatem sancti Ioannis Baptistæ. Si vero desunt quadraginta dies ante natiuitatem, impleantur post natiuitatem. Tertiam quadragesimam ante natiuitatem Domini Saluatoris ieiunet, & abstineat se a carne & ceteris rebus prædictis. Et in his quatuor annis, tertia feria & quinta ac sabbato manducet & bibat quodcumque libeat; & secundam atque quartam feriam denario, aut prædicto denarii precio redimere ius habeat. Sextam vero feriam caute obseruet. His septem annis rite expletis, reconcilietur, & more pœnitentium sacris altaribus & sanctæ communioni restituatur, atque perfectionem consequatur.

In hoc sancto Concilio præsidente & adiuuante pio principe Arnulpho gloriosissimo rege, confederunt qui conuenerant sancti patres & venerabiles ecclesiarum pastores. Et quæ catholica fide promulgauerunt, pari professione confirmauerunt, & vnanimis subscripserunt.

S V B S C R I P T I O N E S.

- Hattho sanctæ Moguntiacensis ecclesiæ archiepiscopus subscripsi.
- Hermannus sanctæ Agrippinensis, quæ & Coloniensis, ecclesiæ archiepiscopus subscripsi.
- Rathotus Treuirensis ecclesiæ archiepiscopus subscripsi.
- VValdo Frisingensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
- Erchanbaldus Eistatensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
- Tuto Radaſbonensis episcopus.
- Adalpero Augustensis episcopus.
- Salomon Constantiensis episcopus.
- Theodolfus Curienſis episcopus.
- Fringus Basileensis episcopus.
- Baldrammus Stratzburgensis episcopus.
- Lotechaneus Spirensis episcopus.
- Theotclaus VVormatiensis episcopus.